

poslopja, temveč ti lepi nasadi, to je občudovanja vredno. Ves prostor je preprežen s kanali, po katerih se lahko voziš, potem so tukaj veliki bazarji, v njih pa lepi z gozdi obraščeni otoki.

Vozeč se ob obrežji Michiganskega jezera zagledaš na severnem koncu razstavišča kacic 50 palačam podobnih poslopij posamičnih ameriških in tujih držav. Na južnem koncu teh poslopij je umetninska galerija, ki je 160 m dolga in 105 m široka, zgrajena v jonskem slogu s kupolo. Veljala je 670.000 dolarjev. Zadaj za jezerom odločeno stoji mogočno poslopje illinoiske države. Največje poslopje je industrijska palača, ki je 520 m dolga, 250 m široka, ki ima mnoga dvorišča, 105 m široko kupolo. Poslopje je zgrajeno v korintskem slogu. Okrog poslopja je visok balkon, s katerega se jako lepo vidi po razstavišči. To poslopje je stalo 1.500.000 dolarjev.

Onostran tega poslopja pa stoji na umetno narejenem otoku originalno okrašeno, različno pobarvano ribiško poslopje z akvarijem v največjih razmerah. Prav ob jezerskem obrežji je pomorska razstava. Na severni strani od ribiškega poslopja na odprtem zelenem travniku je vrtnarska razstava. Poslopje je 325 m dolgo in 82 m široko z velikansko kupolo. Tukaj ja polno rastlinjakov, ki se umetno grejejo. Dve dvorišči ste posajeni s pomerančnimi in citroninimi drevesi, poleg tega pa velike steklene lope za palme. Zraven vrtnarske razstave je razstava za ženska dela. Ta razstava je že zaradi tega zanimiva, ker niso le razstavljene stvari, ki so delo ženskih rok, temveč je tudi načrt v italijanskem renesančnem slogu napravila ženska, izučena stavbiteljica Sofija Hayden iz Bostona, ki ima le nekaj čez dvajset let. Južno od teh poslopij je velikansko poslopje za prometno razstavo. Poslopje, v katerem so najraznovrstnejša občila, je zidano v romantičnem slogu. Zraven so poslopja za rudništvo. To poslopje, kakor tudi električno razstavno poslopje, je zidano v francoskem renesančnem slogu in olepšano s stolpi. Pred električno razstavo je velikanski kip Franklinov.

Upravno poslopje, katero smo že višje omenili, je zgrajeno v italijanskem renesančnem slogu. Pozlačena kupola je 85 metrov široka. To poslopje se odlikuje po lepi zgradbi in praktični uredbi. V njem so pisarne državnih oblastev, policije, požarne brambe, pošte in pa časopisov. Pred poslopjem je velikanski kip Krištofa Kolumba. Poslopje za stroje je zgrajeno v španjski renesanci in je 285 m dolgo in 158 m široko. Blizu tega poslopja je kmetijska in živinarska razstava, poleg katerih je velika mlekarija in gozdarska razstava.

Zadaj za poslopjem za stroje je od juga proti severu velik bazin. Mnogo vodometa tukaj meče vodo v veliko višičino in hladi zrak. Na konci je umetno pristanišče. Na pristaniščnem nasipu nahajate se dve grškimi templom podobni lopi, potem Kolumbu in drugim odkriteljem posvečena lopa na stebrih. Nasproti omenjenima temploma pa stoji 13 stebrov z grbi prvotnih 13 držav sedanje državne zveze. V sredi stoji velikanski kip republike; poleg je po naravi posnet samostan Santa Maria de la Rabida,

v katerem je preživel Krištof Kolumb dalje časa. V tem poslopju so razstavljene razne stvari, ki se tičejo Krištofa Kolumba.

Promet po razstaviščih posreduje električna železnica in več parnikov poleg mnogih vozov. Strašno število je restavracij na razstavišču, če tudi se več tisoč prosilcem ni dovolilo. Razstavino podjetje je pa pri podelitvi koncesij vendar premalo strogo postopalo. Mej lepimi poslopji postavilo se je mnogo grdih barak, katere prostor kazé. Ali kaj se hoče, to je pač bolj po ameriansko. Gostilničarji so se zavezali, da dajo podjetju razstave četrtino svojih kosmatih dohodkov. Razstavno podjetje bode tako dobilo več milijonov dolarjev in to pri praktičnem Amerikancu že nekaj velja, zato pa niso tako strogo gledali, kako barako je kdo postavil, če se vjema nje vnanjost s poleg stoječimi palačami. Sicer pa tudi v Ameriki ne gledajo na take stvari tako natanko, kakor v Evropi, kjer je že treba načrta in komisije, če kdo misli zgraditi kak ulnjak. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Trajnost z vrelin kotranom napojene ali posteklene opeke. Poskušalo se je slabo žgano, malo vremenu uporno zlasti strešno opeko s tem zboljšati, da se prevleče s kotranom. S tem se je mislilo doseči, da bi voda ne mogla v opeko. Skušnja je pa pokazala, da niti kotranova prevlaka niti tenkotekoča svinčena glazura ni toliko zboljšala opeke, da bi voda ne prišla vanjo. Ob mrazu pa ta voda izstopi iz lukenj in odluši s kotranom prepojeno glazuro, ki vode skozi tako rada ne pušča. Če je glazovana luknasta opeka, se na ta način razruši. Glazovati se sme le dobro žgana in gosta opeka.

Kmetijske zadruge.

Konservativni poslanci v državnem zboru že dolgo zahtevajo, da se osnujejo kmetijske zadruge. Te zadruge bi imele namen na vse načine pospeševati kmetijstvo, napravljali raznovrstne kmetijske stroje, skrbeti kmetom za ceneja posojila, posredovati pri prodaji kmetijskih pridelkov, da celo zavarovanje proti ognju in toči vzeti v svoje roke. Po zahtevi konservativcev bi moral vsak kmet pristopiti k taki zadrugi. Poljedelski minister grof Falkenhayn je še pred dvema letoma obljubil zbornici poslancev, da predloži načrt zakona o taci zadrugah.

To se pa dosedaj še ni zgodilo. Proti takim zadrugam so zlasti nemški liberalci, kakor je ta stranka navadno proti vsemu, kar bi koristilo kmetu. Posebno so liberalci proti temu, da bi vsak kmet moral pristopiti k taki zadrugi. To bi po njih mnenji ne bilo liberalno, ker bi omejevalo svobodo posamičnika. Seveda v resnici pa nemški liberalci imajo vse nekaj družega pred očmi. Ta stranka podpira pred vsem kapitaliste in skrbi, da ti lahko izžemajo kmete in druge stanovce, kar delajo povsod zlasti pa v Galiciji. Denar posojujejo na visoke obresti

in tako bogati in kmeta tirajo naravnost v pogubo. Zadruga, ako bi ne bil pristop k njim obvezen, bi ne mogle dosti pomagati kmetu, da bi dobil ceneje posojilo. K zadrugam, ki imajo nakupovati stroje in pospešiti kmetijstvo, bi pač pristopali bogati kmetje v zadruga, ki bi imele skrbeti, da kmetje dobe ceneje posojila, da zlasti konvertujejo sedanje dolgove, bi pa bogati kmetje ne pristopali, ker posojil sami ne potrebujejo, poroštvo bi jih pa vendar le zadelo.

Kakor se vidi, so liberalci dosegli vsaj za zdaj svoj namen. Vlada je, kakor se kaže, opustila svojo misel na osnovo obveznih zadrug. Za to pa tudi zbornica dotičnega zakona kmalu ne predloži. Pač pa vlada misli delati na to, da se osnujejo prostovoljne zadruga. Dolenjeavstrijski namestnik grof Kielmannseg, je že naročil okrajnim glavarstvom, da naj po svoji moči pospešujejo snovanje prostovoljnih zadrug po kmetih.

Pričakovati je, da bi tudi drugi deželni načelniki posnemali dolenje avstrijskega namestnika, vsaj so pač vsi dobili potrebno navodilo od vlade. Če tudi snovanje prostovoljnih zadrug povsem ne dosega svojega namena, ali vendar je tudi ž njimi kmetom nekoliko pomagano, zlasti bodo pripomogle, da se mej njimi oživi oni združni duh, ki je potreben, če se hoče kmetijski stan obdržati in razvijati o sedanjih težavnih časih. Posebno bi se dalo pri Slovencih veliko storiti v tem oziru. Naš narod ima precej smisla za take naprave, kar kaže že lep napredek naših posojilnic. V tem oziru smo Slovenci pred Nemci, če tudi se poslednji radi ponašajo s svojo veliko kulturo.

Po mnenji dolenjeavstrijskega namestnika naj bi se osnovalo v vsaki občini jedno kmetijsko društvo, katero bi potem pospeševalo snovanje zadrug. Po naših razmerah bi bilo pa najbolje, da se povsod osnujejo podružnice kmetijske družbe, katere bi pospeševale snovanje zadrug. Po Slovenskem se poslednji čas jako pridno snujejo take podružnice, in so že tudi mnogo storile za kmetijstvo. Kmetijska družba sama na vso moč dela na to, da se snujejo take podružnice. Splah moramo reči, da je poslednje desetletje zlasti na Kranjskem v tem oziru nastalo neko novo življenje. Kmetijska družba je razvila tako delovanje, kakor skoro nobena druga v Avstriji. Še več bode pa lahko storila, ako jo bodo močno podpirali vladni organi.

Veseli nas torej, da se je vlada jela bolj zanimati za kmetijski stan in misli pospeševati snovanje zadrug. Dolžnost kmetovalcev še bolj po zastopnikov narodovih v raznih zastopih je pa skrbeti za to, da se zadruga vedno lepše razvijajo in se jim širi delokrog, da s časom združijo ves naš kmetski stan. Dvomimo pa tudi ne, da bodo naši državni in deželni poslanci silili da, te zadruga postanejo obvezne.

Tudi bode treba gledati, da kmetijske zadruga ne bodo osamljene delovale, temveč, da bodo mej njimi napravile kake zveze. Skušnja nas uči, koliko z večjim uspehom delajo naše posojilnice, odkar se je osnovala zveza

slovenskih posojilnic. Posebno ni misliti, da bi se zavarovanja mogla lotiti jedna sama zadruga, pač bi bilo to mogoče, če se jih več združi v zvezo in si v ta namen pridobe spretnih močij. Če se ne osnujejo deželne zavarovalnice, bode vsekako treba gledati, da si združnim potom vredimo zavarovanje. Pa tudi družih večjih stvari se zadruga drugače ne bode moglo lotiti, da stopijo v zvezo.

Kmetijske raznoterosti.

Kako se odpravi mah na travnikih. Navozi naj se dobre prsti po zimi, kadar je mrzlo. Če pa nimaš prsti, je pa tudi dobro, če travnike posipaš s pepelom ali kajnitom.

Konjski gnoj je gorek in suh. Če svežega prepelješ na peščeno njivo, rastline na njej usahnejo. Dober je pa tak gnoj za mrzlo in težko ilovnato zemljo, katero segreje, da postane rodovitnejša. Če na suhe njive vozimo konjski gnoj, ga moramo vsekako jeseni, mokro njive pa ž njim lahko gnojimo tudi pomladi. Če nimamo njive s težko prstjo, za kakeršno ugaja konjski gnoj, ga pa moramo pomešati z drugim gnojem.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Kmalu od Turanja naprej privozili smo na postajo Dugaresa, ki stoji nekoliko vzvišena nad planoto doline, kjer se razširja vas enacega imena ob vodi Mrežnici. Hrvatske seljanke so jako marljive in pridne. Še po poti grede nosijo šop prediva za glavno ruto, v rokah pa vretence (preslica), in predejo. Ta trud bi ubogim revicam menda rada odzela novodobna kultura, ker je pozidala v Dugaresi mehanično predilnico. Pravijo, da ima v tej tovarni sicer več sto rok dela, glavni dobiček pa se menda steka le v en žep, kakor je splah navada pri enakih podjetjih. — Na daljni vožnji je bila okolica en čas še prijazna, kmalu pa je postala samotna, iz tal pričelo je štrleti golo kamenje, ki je svedočilo, da smo tu privozili že v kraški svet. Le ena vas kazala se nam je še k levi, namreč Zvečaj ob vodi Mrežnici, potem pa smo kmalu dospeli na postajo Generalski stol. Ta kraj čul sem svoje dni prav pogosto imenovati v Karlovc; sedež je bil menda graničarske stotnije, in stoji ob Jožefinski cesti. Kar me je tu najbolj zanimalo, bil je gorski orjak Klek pri Ogulinu, ki se na tej postaji vprvič zagleda. (Visok je 1183 metrov nad morsko planoto.) Scer mi je on že stari znanec, kajti v dolgo preteklih letih sem mu mnogokrat gledal iz vrh Gorjancev v njegovo golo čelo; a na obliko njegovo, vidno od te strani, bil sem opozorjen že v Karlovc. Ne vem se spominjati, da bi bil o kaki taki gorski podobi že kedaj slišal, še manj pa je videl. Slično je vrhovje Kleka, od te strani gledano, na mrtvaški oder položenemu